

УДК 615.07:614.27

Б.П. ГРОМОВИК, О.Б. ПАНЬКЕВИЧ

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

ДО ПИТАННЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ АПТЕЧКИ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ АВТОМОБІЛЬНОЇ

У статті проведено аналіз нормативно-правових актів, які регламентують вміст аптечок першої медичної допомоги автомобільних в Україні, Білорусі, Росії та країнах ЄС.

Ключові слова: аптечка автомобільна, нормативно-правові акти, стандартизація.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

За оцінками ВООЗ, якщо не вжити термінових заходів, до 2020 р. аварії на дорогах стануть головною причиною смертності у світі, обігнавши серцево-судинні захворювання та СНІД. Ураховуючи зазначене, Генеральна Асамблея ООН 02.03.2010 р. прийняла резолюцію, якою проголосила 2011-2020 рр. Десятиліттям дій з безпеки дорожнього руху [8].

Україна за рівнем смертності від дорожньо-транспортних пригод посідає п'яте місце в Європі. При цьому за останні десятиліття дорожньо-транспортний травматизм у нас став однією з основних медико-соціальних проблем, позаяк в сприятливому випадку супроводжується тривалою непрацездатністю і ранньою інвалідизацією постраждалих, а в гіршому – значними людськими втратами [2].

Для надання першої медичної допомоги постраждалим безпосередньо на місці пригоди до приїзду карети швидкої допомоги призначена аптечка першої медичної допомоги автомобільна (далі - аптечка).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Згідно з Постановою КМ України від 10.10.2001 р. «Про правила дорожнього руху», [7] забороняється експлуатація транспортних засобів без аптечки, перелік лікарських засобів (ЛЗ) якої відповідає ДСТУ 3961-2000 «Аптечка медична автомобільна. Загальні вимоги» для відповідного типу транспортних засобів [3]. Крім цього, наказом МОЗ України №187 від 07.07.98 р. затверджено також перелік лікарських засобів для таких аптечок [6].

Відповідальність за відсутність аптечки чи невідповідність її вмісту передбачена статтею

125 Кодексу України про адміністративні правопорушення і тягне за собою попередження [4]. Розпорядженням управління Державної автомобільної інспекції МВС України № 20 від 24.03.2000 р. [9] під час проведення чергових технічних оглядів транспортних засобів та під час перевірок автотранспорту, що в'їжджає з-за кордону на територію України, вказує інспекторам на необхідність звернення уваги на наявність аптечок і термін придатності медикаментів, які включені до їх складу.

Відповідно до наказу МОЗ України № 360 від 19.07.2005 р. [5], не підлягають предметно-кількісному обліку аптечки, у які входить розчин буторфанолу тартрату для ін'єкцій у шприц-тюбиках. Згідно же з ДСТУ 3961-2000 від 01.07.2000 р., допускається комплектація такої аптечки власниками індивідуальних автомобілів і колісних тракторів за умови додержання вимог щодо їх складу. Між даними нормативними актами існує колізія, позаяк буторфанолу тартрат відноситься до переліку контрольованих лікарських засобів і відпускається з аптек лише за рецептом лікаря.

19.10.2009 р. Антимонопольний комітет України зобов'язав МОЗ України внести пропозиції Державному комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики щодо внесення змін до ДСТУ 3961-2000 від 01.07.2000 р., проте такого не було здійснено [1].

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

На шляху інтеграції України до Європейського Союзу (ЄС) повинна відбутись адаптація законодавства України до стандартів ЄС. Позаяк питання стандартизації аптечки містить багато суперечностей, то воно потребує детального дослідження.

© Б.П. Громовик, О.Б. Панькевич, 2012

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою роботи було проведення аналізу нормативно-правових актів, які регламентують вміст аптечок для автомобілів категорії «В» в Україні, Білорусі, Російській Федерації (РФ) та країнах ЄС.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати організаційного дослідження складу аптечок в Україні, РФ та Республіці Білорусь (табл. 1) показали, що переліки, які затверджені наказом МОЗ України №187 від 07.07.1998 р. та ДСТУ 3961-2000 від 01.07.2000 р., містять відмінності стосовно наявності нітрогліцерину, бактерицидних пластирів, ножиць, рукавиць, булавок та кількості буторфанолу тартрату. Слід зауважити, що в Україні аптечки комплектуються згідно з технічними умовами України, які є закритими стандартами, предметом інтелектуальної та комерційної власності розробника, в більшості випадків їх склад не відповідає ні наказу МОЗ, ні ДСТУ. Склад аптеч-

ки у Білорусі, який регламентований Постановою МОЗ республіки № 4 від 15.01.2007 р. [10], відрізняється від українських наявністю аміаку, валідолу, нестерильної вати, еластичного і нестерильного бинтів, гіпотермічного пакета та відсутністю буторфанолу тартрату, сульфацилу натрію, перев'язочної косинки, стерильного перев'язочного пакета і плівки для проведення штучної вентиляції легенів.

Як видно з даних табл. 2, російська аптечка, склад якої затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я та соціального розвитку РФ №325 від 20.08.1996 р. [11], та аптечка ЄС, яка регламентується стандартом DIN13164 від 01.01.1999 р. [12], не містять ЛЗ. При цьому вони також відрізняються від української аптечки шириною асортименту ВМП, зокрема кількістю бинтів щонайменше втричі. Широкого застосування в ЄС набуло рятувальне покривало, яке використовується для попередження перегріву та охолодження постраждалих та є обов'язковим складовим аптечки. Виключення ЛЗ зі складу аптечок зумовлене тим, що:

Таблиця 1

РЕЗУЛЬТАТИ ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ СКЛАДУ АПТЕЧОК УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ

Назва ЛЗ чи ВМП	Україна		Республіка Білорусь
	Наказ МОЗ № 187 від 07.07.98р.	ДСТУ 3961-2000 від 01.07.2000 р.	Постанова МОЗ № 4 від 15.01.2007р.
Джгут для зупинки кровотечі	1	1	1
Бинт стерильний (5м x 10см)	1	1	1
Бинт медичний нестерильний	–	–	1 (5м x 10см), 1 (5м x 5см)
Бинт медичний еластичний нестерильний	–	–	1
Серветки з хлоргексидином (6см x 10см)	2	2	–
Серветки кровоспинні з фурагіном (6см x 10см)	2	2	–
Серветки медичні стерильні	–	–	4
Пакет перев'язочний стерильний	1	1	–
Лейкопластир в рулоні	1 (5м x 5см)	1 (5м x 5см)	1 (2м x 5см), 1 (1см x 250 см)
Пластир бактерицидний (2,3см x 7,2см)	4	–	–
Косинка медична перев'язочна	1 (50см x 50см)	3 (150см x 50см)	–
Розчин йоду 5% – 10мл	1	1	1
Буторфанолу тартрат 0,2 % – 1 мл у шприц-тюбіку	2	1	–
Нітрогліцерин 0,0005	№ 20	–	№ 40
Ножиці з тупими кінцями	1	–	1
Рукавички медичні N 8 з поліетилену	1 пара	–	1
Плівка для проведення ШВЛ	1	1	–
Сульфацил натрію 20% – 1 мл у шприц-тюбіку	2	2	–
Булавки англійські	6	–	–
Аміаку розчин 10% - 10мл	–	–	1
Валідол 0,06 №10	–	–	1
Вата гігроскопічна нестерильна	–	–	1
Портативний гіпотермічний пакет	–	–	1

Таблиця 2

РЕЗУЛЬТАТИ ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ СКЛАДУ АПТЕЧОК РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ТА ЄС

Назва ЛЗ чи ВМП	DIN 13164 від 01.01.1999 р.	Наказ МОЗ і СР РФ № 697 від 8.09.09 р.
Джгут кровоспинний	–	1
Бинт нестерильний	<i>Еластичні:</i> 6см x 400см – 2, 8см x 400см – 3	<i>Марлеві:</i> 5м x 5 см – 2, 5м x 10 см – 2, 7м x 14 см – 1
Бинт марлевий стерильний	–	5м x 7см – 2, 5м x 10см – 2, 7м x 14см – 2
Пакет перев'язочний стерильний	М – 3м x 10см з серветкою 10см x 8см – 3, Г – 3м x 10см з серветкою 12см x 10см – 1	1
Серветки марлеві стерильні	10 x 10 см – 6 (Зуп.)	16 x 14 №10 – 1
Пластир бактерицидний	10см x 6см – 8	4см x 10см – 2, 1,9см x 7,2см – 10
Лейкопластир в рулоні	2,5см x 5м – 1	1см x 2,5м – 1
Прилад для штучного дихання	1	1
Ножиці з тупими кінцями	1	1
Рукавички медичні	4	1
Покривало рятувальне	210 x 160 – 1	–
Косинка медична перев'язочна	40 x 60см – 2, 60 x 80см – 1	–
Косинка трикутна	96 x 96 x 136см – 2	–

- вони повинні зберігатись при температурі 5°... 40°С, а це забезпечити в автомобілі неможливо, внаслідок чого ЛЗ стають непридатними до застосування;
- за їх відсутності термін придатності аптечки значно збільшується, а її вартість суттєво зменшиться;
- по закінченню терміну придатності аптечки, її склад, як правило, не поновлюють;
- здебільшого смертність внаслідок дорожньо-транспортної пригоди спричинена кровотечею, а наявність в аптечці двох бинтів не завжди уможливує надання допомоги навіть одному постраждалому.

Таким чином, питання стандартизації аптечки потребує врегулювання шляхом виключення ЛЗ зі її складу та адаптування вмісту до вимог ЄС, а також усунення юридичної колізії стосовно наявності двох нормативних документів щодо складу аптечки.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

1. Встановлена наявність двох нормативних документів, які регламентують різний вміст автомобільної аптечки в Україні. Показано їх відмінність від складу білоруської аптечки, а також кардинальну різницю від аптечок РФ та ЄС внаслідок відсутності в них ЛЗ та повноти асортименту ВМП.

2. Визначено, що питання стандартизації української аптечки потребує правового врегу-

лювання шляхом виключення ЛЗ з її складу та адаптування вмісту до вимог ЄС, а також усунення юридичної колізії стосовно наявності двох нормативних документів щодо складу аптечки.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Антимонопольний комітет зніціював зменшення витрат водіїв на автомобільні аптечки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=158139&cat_id=142558
2. Безпека на дорогах: час об'єднувати зусилля / Г. Іщенко, Л. Усенко, А. Шиканова, З. Краснодемська // Урядовий кур'єр. – 2010. – №140 (4291). – С. 6-7.
3. ДСТУ 3961-2000. Аптечка медична автомобільна. Загальні вимоги (витяг) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.infocar.com.ua/law_ukr/law_50.html.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80731-10>.
5. Наказ МОЗ України № 360 від 19.07.2005 р. «Про затвердження Правил виписування рецептів та вимог-замовлень на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних

- бланків та вимог-замовлень» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0782-05>.
6. Наказ МОЗ України №187 від 07.07.1998 р. «Про затвердження переліків лікарських засобів у медичних аптечках транспортних засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0465-98>.
 7. Постанова КМ України № 1306 від 10.10.01 р. «Про правила дорожнього руху» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1306-2001-%EF>.
 8. Приєднуйтеся до десятиліття дій з безпеки дорожнього руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://roadsafety.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=759%3A2011-04-21-10-10-21&catid=65%3A2010-03-26-13-47-34&lang=uk.
 9. Розпорядження управління Державної автомобільної інспекції МВС України № 20 від 24.04.2000р. «Про заходи щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та вдосконалення порядку надання першої медичної допомоги потерпілим внаслідок ДТП» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/10832>.
 10. Постановление МЗ Республики Беларусь № 4 от 15.01.2007 г. «Об утверждении перечней вложений, входящих в аптечки первой медицинской помощи, и порядке их комплектации» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rsml.med.by/docs/medical/2007/jr-f07.doc.
 11. Приказ Министерства здравоохранения и социального развития РФ № 325 от 20.08.1996 г. «Об утверждении аптечки первой помощи (автомобильной)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.scli.ru/ru/legal_texts/national_law/printable.php?do4=document&id4=9e98c38d-7108-4d0c-9ca3-b0331248e85e
 12. Verbandkasten [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://de.wikipedia.org/wiki/Verbandkasten>

УДК: 615.07:614.27

Б.П. Громовик, О.Б. Панькевич

К ВОПРОСУ СТАНДАРТИЗАЦИИ АПТЕЧКИ ПЕРВОЙ ПОМОЩИ АВТОМОБИЛЬНОЙ

В статье проведен анализ нормативно-правовых актов, регламентирующих содержание аптечек первой медицинской помощи автомобильных в Украине, Беларуси, России и странах ЕС.

Ключевые слова: аптечка автомобильная, нормативно-правовые акты, стандартизация.

UDC: 615.07:614.27

В.Р. Hromovych, O.B. Pankevych

THE PROBLEM OF STANDARDIZATION CAR FIRST AID KITS

The article analyzes the legal acts regulating the contents of car first aid kits in ukraine, belarus, russia and the eu.

Key words: car first aid kits, legal acts, standardization.

Адреса для листування:

м. Львів, ЛНМУ ім. Д. Галицького

вул. Пекарська, 69.

Тел: (067) 219 8 219

Надійшла до редакції:

01.12.2011